Asztaldísz - Illatszerfüstölő (alambic)

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	4065
Készítés ideje:	1744 - 1752
Készítés helye:	Párizs - Vincennes; Kína
Jelzés:	az ezüsttartály alján beütve: K (?) fölötte koronával
Anyag:	aranyozott bronz; ezüst; lágyporcelán (pâte tendre); porcelán
Technika:	cizellált; hideg festés; trébelt
Méretek:	magasság: 17,5 cm talpátmérő: 20 x 16 cm

Az illatszer-párologtató a 18. századi rokokó enteriőrök egyik invenciózus, *chinoiserie*-jellegű különlegessége. Madame de Pompadour (1721-1764) kedvenc műkereskedője, Lazare Duvaux (1703-1758) 1750-es években készült feljegyzéseiben néhány hasonló illatszerfüstölőt említ, valamennyi főúri, királyi környezetben volt használatos. Az egyik, egy *cassolette*, Pompadour márkinőhöz került 1751 januárjának végén.

Az illatszerfüstölő kétféle típusa volt ismert ekkoriban: a *cassolette*, amely kis melegítő edény (*rechaud*) segítségével, nyílt edénykéből párologtatta az illatszert, valamint az *alambic*, amelyhez - szintén melegítővel hevített - zárt tartály tartozott, amelyből csöveken át vezették ki a párolgó illatanyagokat.

Az Iparművészeti Múzeum kínai porcelánfigura befoglalásával készült illatszerfüstölője ez utóbbi típushoz tartozik. A szerkezet fém elemei - az ezüsttartály aljába beütött ötvösjegy tanúsága szerint - 1744–1750 között Párizsban készültek, a lágyporcelán virágok Vincennes-ből származnak.

Virágzó rózsalugas alatt nevető, kezében békát tartó kínai figura üldögél, mellette körte- vagy lopótökforma tartály – előbbi a hosszú élet jelképe, utóbbi az örökélet-elixír hordozója a kínai mitológia szerint. A figura alighanem Liu Hai, aki a taoista mitológiában a jólét és a gazdagság istenének kíséretéheztarozik.

A míves illatszeres tartályból nyíló rózsaszálak emelkednek ki, ezeken, illetve a rózsaágak parányi csövecskehálózatán át jutott az illatpermet a fehér rózsákhoz, amelyeken keresztül elpárolgott. A tartály oldaláról, alulról még egy csövecske vezet felfelé, és a figura hátán is látható egy csap, valószínűleg az illatfüst a figura száján át is távozott egykor.

Liu Hai figurája és maga a füstölőedény kecses, kis balusztráddal, lépcsővel, rocaille-okkal tagolt architektonikus aranyozott bronz talapzaton látható. A különleges műtárgy valódi ritkaság, a világ nagy műgyűjteményeiben csak néhány hasonló darab található, mint például baltimore-i Walters Art Gallery-ben, ahol egy, a "nevető szerzetest", Putai Hoshang-ot ábrázoló, *cassolette* típusú füstölőt őriznek (ld. itt). Egy másik, *alambic* típusú fűstölő, amely egy meissendi *commedia dell'arte* procelánfigura befoglalásával készült, magángyűjteményben található (ld. itt). Ez utóbbi fémszerkezetének formája igen hasonló a budapestihez.

Irodalom

- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 82. (Balla Gabriella)
- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 12. (Balla Gabriella)
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fém 95.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/74.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 6.212. (Katona Imre)
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - p. 241., 19. kép
- Nékám Lajosné: *Meisseni porcelán a Budapesti Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Corvina Kiadó, Budapest, 1980. - Nr. 4.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

- Szerk.: Jakabffy Imre: Alambic, cassolette ou brule parfum. *Ars Decorativa 2*, 1974. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1974. - 107-113. (Verlet Pierre)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum 1872-1972*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 248.

